

Inserati se sprejemajo in velja tritopna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,  
12 " " " " 2 "  
15 " " " " 3 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primerno zmanjša.

#### Rokopis

ne vračajo, ne frankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravišstvo (administracija) in ekspedicija na Dunajski cesti št. 15 v Medijatovi hiši, II. nadstropji.

# SLOVENEK.

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr  
Za pol leta . . . 5 " — "  
Za četrt leta . . . 2 " 50 "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 "  
Za pol leta . . . 4 " 20 "  
Za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošilja velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je Florijanske ulice števil. 44.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

## Avstrija in vzhod.

(Konec.)

III.

Hercgovinska vstaja bo kmalo pomirjena, le še posamezne majhne čete vstašev se klavijo okrog. Zdaj nastane vprašanje, kako za-  
briniti, da se taki dogodki ne bodo več po-  
navljali. Slišimo, da namerava vlada v Herco-  
govini sezidati več trdnjav, in tam nastaviti  
več vojakov. Nemški neprijatelji Slovanov pri-  
poročajo, da naj bi se z ustaši oestro postopalo. Ti ljudje bi najraje videli, da bi vse  
Bošnjake in Hercegovince postrelili, da bi se  
tam naselili Nemci in židje. Tem ljudem je  
Slovan še komaj človek. Mi obžalujemo nastajo  
še bolj kakor nemški časnikarji, katerim je še  
prav prišla, da so mogli napadati Slovane in  
celo najbolj zveste slovanske domoljube sum-  
ničiti. Ali mi ne verujemo, da bi se s silo  
dalo kaj stalnega doseči. Dovolj žalostne sku-  
snje je naredila Avstrija v Italiji. Petdeset let  
je tam vladala avstrijska železna roka, pa ven-  
dar ni nikoli mogla atalno pomiriti prebival-  
stva, ki je pri vsaki priložnosti prišlo za orožje  
zoper Avstrijo. Bolje kot sila je, da pridobimo  
zaupanje Bošnjakov in Hercegovincev. Kako  
pa to pridobiti?

Bošnjaki so živeli blizu 400 let pod tur-  
škimi jarmom, ali ves čas so ohranili svojo na-  
rodnost. Nobeno turško nasilstvo je ni moglo  
izdreti. Ako Avstrija hoče pridobiti Bošnjake  
in Hercegovince mora spoštovati njih slovansko  
narodnost, ne pa tam širiti nemštva ali mad-  
arizma. Uradniki naj bodo Slovani, ki bodo  
poznali potrebe dežele in imeli srce za narod.

Poleg tega pa mora avstrijska notranja in  
vnanja politika postati Slovanom prijaznejša.  
Kako bodo Bošnjaki zaupali Avstriji, če bodo  
videli, da se drugi avstrijski Slovani pritiskajo  
na steno, mislili si bodo, naposled tudi na nas  
pride vrsta. Ali v tem obziru je že v Avstriji  
mnogo boljše. To stran Litve se že bližajo za  
Slovane boljši dnevi, tudi vnanja politika po-  
staja Slovanom prijaznejša. Grof Kalnoki je  
bil prej poslanik v Petrogradu, in je že potem  
večkrat pokazal, da Rusiji ni sovražnik; Av-  
strija je brez obotavljanja priznala srbsko kra-  
ljestvo in s Srbijo sklenila za Srbe ugodno  
kupčijsko pogodbo. Le unstran Litve še Slo-  
vanom ni posijalo lepše solace.

Treba je pa tudi, da Avstrija v zasedenih  
deželah zboljša materialno stanje. Mora se po-  
truditi spoznati želje prebivalstva in se na nje  
ozirati, pred vsem mora rešiti zemljiško vpra-  
šanje na pravični podlagi. S samimi vojaškimi  
in policijskimi zakoni in novimi davki se Bošnja-  
kom in Hercegovincem prikupili ne bomo.

Nemški listi priporočajo, da naj se Av-  
strija v okupiranih deželah opira na maho-  
medansko prebivalstvo. To bi pa bila naj-  
večja krivica, ki bi jo storili bošnjaškemu na-  
rodu, in največa napaka, ki bi jo mogli storiti  
v vzhodu. Mahomedance je tudi Turčija pod-  
pirala, pa vendar ni mogla ohraniti miru. Ma-  
homedanski življenj nam ni prijaznejši od pravo-  
slavnega; mnogo mahomedanov je bilo pri  
ustaših, da si ravno je dozdej Avstrija povsod  
gledala na nje. Mahomedani se nikdar ne bodo  
mogli sprijazniti s kristjansko vlado, vedno  
bodo hrepeneli po unih časih, ki so sami bili  
gospodarji v deželi. Klubu mejsebojnega sovra-

štva so se bili mnogi pridružili kristjanskim  
vstašem, da bi le uničili, se znebili avstrij-  
skega gospodstva in si zopet priborili gospo-  
darstvo v deželi. Bosenski in hercegovinski  
mahomedanci so kukavice in neznačajneži, in  
na tako ljudstvo naj bi se Avstrija naslanjala!

Nasproti so pa bosenski kristjani energični  
in značajni ljudje, klubu vsem preganjanji so  
ohranili svojo vero. Rajše so zgubili vse svoje  
premoženje, kakor da bi bili se odrekli Kri-  
stusovemu nauku. Ne obljube, ne žuganja jih  
niso mogle premakniti. Take značajne može  
mora Avstrija pridobiti, če hoče na vzhodu  
kako besedo imeti.

Avstrija pa ne sme omejena ostati na  
Bosno in Hercegovino, temuč mora svoj vpliv  
razširiti čez večji del balkanskega polotoka.  
Najbolj odločni narod na vzhodu so Srbi, njih  
narodne pesmi kažejo, da so Srbi jako na-  
darjeni, za vero in dom navdušeni narod.

Če Avstrija pridobi prijazno sočutje tega  
naroda, ji je vpliv na velikem delu Balkana  
zagotovljen. Zato pa ni treba, da bi Avstrija  
mogla zasesti Srbijo ali Črnogoro, ne, celo  
škodljivo bi to bilo, le z umno prijazno politiko  
si mora tam zagotoviti z raznimi trgovinskimi  
in političnimi pogodbami svoj vpliv. Zato pa  
nikakor ne sme zavirati Srbstva, temveč ga  
pospeševati. Sedaj živimo v času velikih držav,  
zato boste Srbija in Črnogora radi se na Av-  
strijo naslonile, če bo le ta jima prijazna.

Na podobni način si more Avstrija pridobi-  
ti tudi Bolgarijo, najbolj mora tukaj pospe-  
ševati zedinjenje vsega bolgarskega naroda. Če  
si Avstrija zagotovi tako vpliv na slovanskem  
jugu, bode s tem mnogo koristila svoji obrt-

## Okrožnica Strossmayerjeva

o razmerah zapadne in vzhodne cerkve.

(Dalje.)

III.

S tem preidem k vprašanju: a) kako  
vladike svojo cerkev razumevajo; b) kako  
cerkve razlašujejo, in c) v čem je prava raz-  
lika med cerkvama.

a) Vže sem omenil, da vladika karlovske  
svojo cerkev imenuje raj božji in da vladika  
zadarski razkol v zvezde kuje in trdi: da je  
razkol posebna milost previdnosti božje in da  
se je po njem pravoslavna cerkev osvobodila  
od lažnjive edinstvi ter dospela do prave resnice.

Kar se prvega tiče, sem vže rekel, kaj  
nam je verjeti o tem raji božjem, ako pomi-  
slimo naturo stvari in notranjo nalogo cerkve  
božje na zemlji; dostaviti mi je k temu še to,  
kar nas uči o tem zgodovina. — Razkol je  
edino in izključljivo grško delo, pa se vpraša:  
koliko dobroto in kak raj so pač Grki naklo-  
nili z razkolom na balkanskem polotoku Slo-  
vanom, to je bolgarski in srbski cerkvi? Kaj  
nam o tem pravi povest mučeniškega naroda  
našega? Ako častni vladika pozorno bere vse

ono, ker je o tem v najnovejšem času napisal  
Konstantin J. Jireček v svoji zgodovini Bol-  
garske (Geschichte der Bulgaren von K. J.  
Jireček Prag 1876), nadejam se, da ga bode  
minula volja sanjati ter cerkev bolgarsko in  
srbsko imenovati raj božji. In res, če človek  
bere, kar piše pisatelj na strani 505. itd. svo-  
jega dela pod naslovom: fanariotski biskupi  
in helenizem v Bolgarski, gotovo se mu je že  
lasje od groze.

Težko je celo misliti, s kako surovostjo  
so fanariotski vladike siromašnemu narodu  
bolgarskemu ne le iz ust, marveč tudi iz duše  
in zavesti trgali jezik in vse njegove najsveteje  
narodne svetinje in običaje, s kakim fanatizmom  
so izganjali jezik slovanski ne le iz službe  
božje in cerkve, nego tudi iz vseh učilnic in  
zavedov bolgarskih ter s svojim zamenjavali,  
tako, da so očevidno hoteli tudi najmanjše  
znamenje o našem narodu zatreti med Grki.  
Nedoumno je tudi, s kakim gojčevom in be-  
snostjo so isti vladike palili in vničevali vse  
bolgarske knjige in spomenike. V skrajni bedi  
in nezgodi ni nič koristilo siromašnemu na-  
rodu, da je svoje dragocenosti skrival pod  
zemljo in cerkvenih zidovjih, kajti prekanjeni

Grki podkupili so z novci malopridne Bolgare,  
kakoršnih je žalibog v vsakem narodu več ali  
manj, da so izdali lastni svoj rod. Beg sam  
ve, koliko se je na ta način pogubilo drago-  
cenih spomenikov za narod naš in našo zgo-  
dovino. Na drugi strani pa so ti lakomniki  
drli in žulili ubogo ljudstvo, da jim tudi pred  
Turki ni treba več trpeti. Vsaka liturgija,  
vsaka molitev, vsak blagoslov moral se je kr-  
vavo plačati. Vsakdo pa ve, da tudi danes se  
Slovanom ne godi boljše ondi, kjer imajo vlado  
Grki v svojih rokah, kakor v Makedoniji. Do-  
voljeno mi bodi le nekaj iz lastnega spomina  
navesti, o čemer taisti pisatelj tudi obširno  
piše na str. 554 in 555. Bila sta dva brata  
Miladinova, plemenita ljubitelja svojega naroda  
in prava mučenca. Starejšega zaprli so v tem-  
nico samo zaradi tega, ker je v neki cerkvi  
blizu Soluna vvel staroslovanski jezik v lita-  
rgijo in službo božjo. To je bilo solunskemu  
metropolitu Meleciju upor in vaebovpijoči greh,  
ki se mora kaznovati s tamnico. Mlajši brat  
stanoval je nekaj časa pri meni in si pridobil  
ljubezen in spoštovanje pri vsakem, kdor ga  
je poznal. On je dal prvi v Zagrebu tiskati  
narodne bolgarske pesmi s cirilsko azbukoj; a

niji in trgovini. Morda se ji še posreči kedaj skleniti z balkanskimi državami podobno zvezo, kakor jo je Prusija z drugimi nemškimi državami, in s tem bi mnogo povečala svojo moč.

Pa tudi Jugoslovanstvo bi imelo dosti koristi od te zveze. Srbija sama se vsled vednih notranjih preprirov ne more povzdigniti, ravno tako Bolgarija ne. Njima je treba vnanje podpore, zato ni dvombe, da se bote radi podale pod varstvo Avstrije, če bo ta le slovanstvu prijazna. Avstrijo še čaka na vzhodu slavna bodočnost, samo odreči se bo morala ponemčevanju in madjarovanju in dati vsem narodom enake pravice.

## Politični pregled.

V Ljubljani 5. aprila.

### Avstrijske dežele.

**V Hernalsu** pri Dunaji iščejo novega poslanca na mesto umrlega Friedmanna. Znamenje časa je, da je nastopil kandidat Schneider, kateri povdarja, da je treba delati na spravo med narodi in potem brigati se le za blagostanje ljudstva. Nemškoliberalni kričači zgubivajo tla že na Dunaji. Če bo Schneider voljen, pridružil se bo najbrž Kronawettru in Löblichu.

**Na Českem** postal je baron Kraus pravi cesarski namestnik, in ob enem so mu cesar podelili čast tajnega svetovalca.

**Hrvaški sabor** je sklenil, da neče zagrebške opere več podpirati, toraj ta preneha. Zagreb je pač premajhno mesto, da bi si vzdržalo lastno opero, dežela pa tudi ne more tisočev žrtvovati v zabavo Zagrebčanov.

### Vnanje države.

**Diplomatični zastopniki katoliških vladarjev pri sv. Očetu.** Zdaj se znajdejo v Rimu pri sv. Sedežu sledeče ptuje poslanstva: Grof Paar zastopa Avstrijo-Ogersko, g. Croizard Špansko, g. Desprez Francjo, in gr. Thomar zastopa Portugalsko, — in samo toliko je pravih poslancev. Poleg teh so tam kot izvanredni zastopniki in pooblašteni ministri: gr. Paumgarten za Bavarsko; markiz Lorenzana za republike Bolivijo in Ekvator; gr. Arguaja za Brazilijo; g. Naldini za republiko Monako; g. Marcoleta za republiko Nikaragus. Republika Peru nima zdaj zastopnika pri vaticanu in republiko Chile

zastopa g. Blest Gana. — K tem diplomatikom se pristavi g. Schözer, te dni imenovani poslanec pruskega kralja. Rusija je imela nekdanj stalnega poslanca pri vaticanu, danes ne obstoji več poslanstvo, ampak gg. Mossoulov in Boutiniev obravnavata izvanredno cerkvene zadeve. Anglija je imela pri vaticanu le priporočene agente (opravnike) in ko takošen je zdaj g. Errington. Države Baden, Württemberg in Saksosko so večidel imele lastne zastopnike pri sv. Sedežu, pa l. 1870 so jih od oropane sv. Očeta domu poklicale. Razne poslanstva laških držav, ki so obstale v Rimu, so tudi tisto leto ponehale. — Papeževi sovražniki, ko so bili komaj v Rim pridri, so nameravali sv. Očeta osamiti, pa jim je spodletelo, ker frajmavrerji in peklenška vrata ne bodo sv. Cerkve premagali; kvirinal so sicer vzeli papežu, pa ključev sv. Cerkve mu ne morejo iztrgati iz rok.

**Italijansko** časnikaštvo zahteva, naj bi se snidenje laškega kralja z našim cesarjem izvršilo v Rimu, kar bi bilo nekaka demonstracija zoper papeža. To nevredno zahtevanje je menda vzrok, da se je nameravano potovanje našega cesarja in cesarice zopet odložilo.

**Romanski** narodi propadajo, to se vidi iz njih besnega sovraštva do katoliške cerkve, rekli bi skoraj, do Boga. Na Francoskem brezbožstvo po konci hodi, katoličanstvo se mora skrivati. Ravno taka je na Laškem. Pri posvečevanju sicilijanskih večernic v spomin na to, da so na grozen način in zavratno vse Francoze pomorili, godile so se tudi demonstracije zoper papeža in katoliško cerkev.

Na Francoskem pa so sklenili tako šolsko postavo, da je duhovščina čisto izključena iz šole. Razburjenost in žalost v katoliških, še veri zvestih krogih je velikanska. Le čudno je to, da se pri volitvah nikjer ne kaže moč katolikov francoskih. Sicer pa mislimo, kjer se strune premočno napnejo, da morajo kmalo počiti.

**Rusko.** Liberalni časniki so mnogo govorili o velikem številu ruskih častnikov v Hercegovini, pa dozdej še ni bil nobeden ne vjet, ne zaprt. — Judom je prepovedano bivanje v ru-kih va-čh. — Odkar je ruski car k 85 rojstnemu godu nemškega cesarja na

zdravje pil in ga imenoval svojega zvestega prijatelja in zaveznika, so nehali ruski in nemški časniki v vojskino rog trobiti. Vse vlade so začele spoznavati potrebo miru, in nobena ni pripravljena na vojsko. Ako bi imeli zavarovalnice za srečen izid vojske, ktere bi onemu, ki bo vojsko zgubil, povrnilo vse stroške in zgube, bi se marsktera jetkova državnica zagnala v svojega mogočnega soseda, kakor se je bil Herbst zagnal v Hohenwarta. Ker pa nobena država nima le količkanj zanesljivega vojskinega barometra, ki bi ji vojskino ali mirno vreme soseda vladarja pokazal, in natančno zaznamoval njega za sovražnika ali prijatelja in če bo ta o slučaju vojske ohranil prijazno ali sovražno neutraliteto, — zato ostane in bo menda še nekaj časa ostalo vse le pri rožljanju z orožjem. Zdi se, da se vse vlade držijo zannega pregovora: „Si vis pacem, para bellum“, to je: ako želiš imeti mir, pripravlaj se za vojsko.

## Izvirni dopisi.

**Z Dunaja, 3. aprila.** (Državni pa deželni zbori. — Nove volitve za državni zbor.) Tukajšnji „Fremdenblatt“ je nedavno prinesel novico, da se poljski deželni zbor snide 22. maja. Ker meseca oktobra poteče šestletna doba galicijskega zbora, so Poljaki pač res želeli, da bi se njih deželni zbor sošel meseca maja in bi ne bilo treba novih volitev. Zato bi bili kaj radi videli, da bi bil tudi državni zbor že pred veliko nočjo sklenil svoje delovanje in bi jim ne bilo treba po veliki noči več hoditi nazaj na Dunaj. Toda kmalo se je pokazalo, da to ni mogoče, in da ostane državnemu zboru precej posla tudi še po praznikih. Vlada na vsak način hoče, da se reši predlog o novih colnih tarifih. Dotični odsek je svoje posvetovanje res že dovršil, toda obravnava v zbornici bode trajala kake tri tedne. Dalje ministerstvo želi, da naj bi se dovršila tudi prememba šolske postave, ki jo je predložila gosposkej zbornici. Ta pa dotične postave še ni vzela v pretres, in šolska komisija bode še le po veliki noči nadaljevala svoje obravnave. Preteklo bo toraj par tednov, preden bo ta postava dovršena v gosposki zbornici. Potem pride še le pred šolski odsek zbornice poslancev, ki se bo gotovo tudi nekoliko dni ž njo pečal, preden jo predloži zbor-

tudi ta siromak popustil je ta sveti narodni posel. Ko je namreč čul, da mu brat vzdihuje v carigradskih tamnicah, ga ni nikdo mogel odvrniti, da ne bi bil sam tje šel, da bi morda rešil brata; toda zgodilo se je, kakor so mu pravili od vseh strani: združil se je tudi on z bratom a ne v svobodi, nego v okovih in ječi. A ko se ju je visoka porta vsmilila po prošnji avstrijskega poslanca, ostrupili so ju zlobni fanarioti, preden sta prestopila prag tamnice in v gledala božje sonce; vsakdo pač po tem lahko sodi: kako spoštuje grška cerkev narodne svetinje in kak raj božji da je ona na zemlji. V kolikor se spominjam zgodovine srbske Ranke jeve, tudi v Srbiji ni bilo bolje za vlade fanariotskih tujih biskupov. Spominjam se, da je bil v slavnem baji Srbije fanariot-ski vladika v Belgradu turški ogleduh ter da je izdal lastno svojo čedo. Tega ne zajemam iz dom šljije, nego iz zanesljivih virov naše zgodovine. Toliko vladiki karlovaškemu. Kar se pa tiče posebne milosti previdnosti božje, čiste resnice in osvobojenja od lažnjive edinosti, o katerih misli vladika zadarski, da jih je pravoslavni cerkvi pridobil razkol, jaz

sledeče odgovorim: edinost je vsakako najpomembnejša stvar, o kateri razpravljamo, o njej govorili smo do sedaj in hočemo tudi še pozneje. Za sedaj vamo eno. Recmo: da prave edinosti ni v vzhodni cerkvi, kar priznajo ne sicer naravnost ali vendar tudi pravoslavni vladike, kakor bomo videli: ako je pa ni v pravoslavni cerkvi, mora pa po nauku Kristovem nekje na tem svetu biti, je in more edinost biti edino le v cerkvi katoliški. Ako je pa tako, onda zadarski vladika sam nasprotuje s svojim izrekom, a se tudi skoro tako spozabi, da grdi in lažljivo imenuje edinost, ktera je bila Jezusu na lesu križa najbolj na srci; edinost, ktero je naš rešitelj s ceno svoje krvi in smrti zapustil kot dedščino celemu svetu; edinost, ki naj po volji in določilu božjem na svetu zamenj današnje žalostne mednarodne razmere s pravo in živo ljubeznijo, ki bode odstranila velikanske priprave za vojsko in boj, ki sesajo danes iz naroda nevsmiljenim načinom suotin kri in večino človeštva tirajo v grozoviti prepad in silno nesrečo. To pa nava'am zato, da opomnim vladiko zadarskega, da ne pristojiti njegovemu položaju v Zadru, lažljivo ime-

novati ono edinost, ktero mi katoliki pravo, živo, delotvorno in sveto imenujemo in kot vir vsega dobrega skrbno čuvamo kakor buncico v očesu. Kar se pa tiče posebne milosti božje in čiste resnice, do ktere je dospela po razkolu pravoslavna cerkev, vprašam: kaka je pač ta dobrota in čista resnica? Človek resen in učen ne zapiše nič brez razloga. Če se toraj piše o posebni dobroti in čisti resnici, piše se o dobroti in resnici posebni in izvanredni, ki je vsemu svetu znana. Še enkrat toraj: ktera je ta dobrota in resnica pridobljena po razkolu? Reči moram, da sem natančno preiskal vse one razloge, ktere je navel Focij v devetem in Mihael Cerularij v enajstem stoletju na lionskem zboru in v petnajstem na zboru florentinskem, pa moram prav odkritosrčno reči, da nisem nikjer našel te čiste resnice, in dokler se mi ne dokaže ta resnica z vsemi svojimi sadovi, bodem stalno in nepremično trdil: da ni dala razdvoju povoda nikaka čista resnica svete vere, nego edino svetni in politični obziri, česar ne sme nikdo imenovati dobroto božjo. Z razdvojenjem cesarstva v vzhodno in zahodno, razdvojila se

nici v pretres. Razun tega želé poslanci še letos rešiti predlog o duhovenski kongrus, in ako bo mogoče tudi obrtnijsko postavo, ker je nujno potrebno, da ta postava še letos stopi v veljavo in se mali obrtniki skoraj rešijo silnih bremen, ki jih vsled dosedanje obrtnijske svobode tlačijo. S to postavo bode imel pa še obrtnijski odsek opraviti kake tri tedne, ker ima rešiti še 40 silno važnih paragrafov, ki zadevajo obrtnijske zadrage. Tudi borzini davek želi zbornica poslancev rešiti in skleniti, preden se po veliki noči razide na počitnice. Ako po vsem tem še pomislimo, da bodo po veliki noči zborovale tudi delegacije in vsled tega državnemu zboru ne bode mogoče vsaki dan zborovati, se pač nikakor ne more misliti, da bi državni zbor vse te reči dovršil do srede meseca maja. In vendar bi se moral tedaj raziti, ako bi deželni zbor gališki pričel svoje zborovanje že 22. maja. Moralo bi toraj več važnih reči ostati nerešenih. Zato so se pa v merodajnih krogih premislili, in gališki zbor se snide menda z drugimi vred še le na jesen, ker sta c. k. namestnik grof Potocki in deželni maršal dr. Zyblikiewicz vladi odsvetovala, da bi se deželni zbor sošel v poletni vročini. Poljaki bode imeli sicer nove volitve, a ravno v tem položaji so tudi še nekateri drugi deželni zbori, katerim letos poteče šestletni obrok. Tudi bi nikakor ne bilo dobro, ako bi morale samo zaradi deželnega zbora gališkega v državnem zboru nerešene ostati tako važne postavbe, kakor je obrtnijska postava pa duhovenska kongrus.

Za državni zbor bode treba po veliki noči tudi nekaterih novih volitev. Namesto Walterskirchena se bode volil v gorenje-štajerskih mestih novi poslanec 3. maja. Walterskirchen se hoče pred volitvijo pred svojimi volilci opravičiti, zakaj da se je odpovedal poslanstvu. Pri lanskih volilnih shodih je hudo podajal liberalno ali levičarsko stranko, in slehernemu se je čudno zdelo, da je bil letos pri vsem tem vendar le stopil v klub združenih levičarjev. Vse je toraj radovedno, kako bode letos opravičil to svoje ravnanje. Sicer pa še ni prav gotovo, da bi bil zopet voljen, ker je v detičnih mestih tudi mnogo konservativnih volilcev, ki gotovo ne bodo glasovali zanj. Ako se jim posreči najti primerne kandidata, za katerega bi glasovali tudi vradniki, potem je Walterskirchen odklenkalo, dasi je med libe-

ralci eden najpoštenjših mož. Tudi na Češkem bode imeli v velikem posestvu novo volitev namesto Depretisa. Konservativni volilni odbor se je bil zaradi tega že v soboto 1. t. m. sošel v Pragu pri grofu Thunu, da bi se posvetoval o tej volitvi. Sklenilo se je, liberalnim volilcem ponuditi novo pogodbo, po kateri naj bi se za ostali čas sedanjega državnega zbora pri vsaki taki volitvi soglasno volil kandidat tiste stranke, ktere poslanstvo je ravno izpraznjeno. Pri zadnji volitvi so bili liberalci tako ponosni, da niso hoteli sprejeti take pogodbe, ter so postavili lastnega kandidata. Ker so pa z njim propadli, je mogoče, da sedaj sprejmo to pogodbo ter se obvarujejo novega propada. Tako toraj sila liberalce uči moliti, vendar pa so to le kozje molitvice.

**Iz Štajerske Ribnice,** dne 30. marca. (Naše šolske zadeve.) (Konec.)

Take šole brezi šbe, toraj toliko imenujem naše mladine grozno kvarjive, kajti ono trehico šolskih nauk, ki si jih v dolgih, dolgih osmih letih (poprej se je toliko doseglo v šurib) pridobé, pač ne zamorejo nadomestiti bogaboječnosti ki je v šoli po slabim vzgledu hudobnih, kakor kalfa izginila, ali izgniti morala in kaj pomaga tisto, kar se še v redkih urah iz katekizma naučé, ako pa srcé za njo ne vé! Takšne šole toraj svojega namena in smotra ne bodo in ne zamorejo doseči, mladini niso v nikakoršen prid, marveč gosp. katehetu v pravični srd in jezo, a vsej okolici, bi skoro djal, po pobalnih le v nadlogo. In kakó so jih še veseli davkoplačevalci?

Iz ene v desetih letih pet šol ustanoviti, to za sedanje čase ni mala reč, ako se pomisli, da je skoro povsodi le novih hramov in prostorov treba. Ako povdarjamo da že edino šolsko poslopje v vasi svojih 12.000 glid. stoji, da mora občina Jančevirh-Arlica še donášati stroške k šoli v Vuhery in na Brezji, potem zapopade lahko vsakdo sam, da še obstoječim posestnikom delajo tú pri nas šole nemale davke, naj si tudi bi jih ves okraj skupaj plačeval in teh v sedanjih letih nihče ni vesel. Še manjše radosti pa bo imé „šola“ potem, ko bo po gornjem modelu tudi sad teh šol dozorel, kar se vé da drugače biti ne more. Ker se pa, kakor že rečeno, dvé šoli še le menite ustanoviti, takó se bo lahko mislilo, da se njima kmetje upirajo; pa kakor je stvar mršava sama na sebi, je tudi s tem, da davkoplačevci za njih mnenje še niti nihče ne popraša, toraj se ugovarjanje sploh ne čuje, dasi tudi edini g. katehet jasno izreka mnenje, da je potem poslovanje za njih tú pretežko, clo nemogoče, kajti vsak dan po eno, dve, tri ure k šolam naokrog pohajati, te učiti tega, druge unega razdelka v katekizmu, to, dragi čitatelji, res ni mala reč. Veliko bolje in tudi koristnejše bi toraj res bilo, da bi se resno pretresli nasveti, ki jih je gledé naših ljudskih šol podal nepoznani g. pisatelj v „Kresu“ s števil. str. 145—150, t. l. namreč da bi se jenal ozir tudi na obrtnijske šole, kjer se učenec vsaj praktičnega nekaj za življenje izučí, ter poleg v glavi, tudi v rokah nosi zaklad samopomoči s sabo, ki vtegne čisto še koristnejši biti, kakor znanost šolskih nauk, ki se le preradi iz glave skadé in še pred rabo pozabijo. Posebno lesna obrtnija bi pri nas lahko cvetela, kakor mizarstvo, stolarstvo, koljarstvo, ker je lesa za to še dovolj, ako bi se znala potem roba v kupčijo spraviti, o čemur pa ni baš dvomiti, ako bi se le okusno izdelovala, k čemur pa treba poduka. Da so ljudje za mehanična in clo umetna dela sposobni, to

nas poučujejo po mojstrih samoukih okusno izgotovljene harmonike, kolovrati in več enakega, s čijih izdelovanjem so mnogi že k lastnemu kruhu došli in bi svojo znanje v tej stroki za navaden šolski nauk nikakor ne zamenili. Toraj še enkrat: g. pisatelj tam ima v tej stvari popolnoma prav, le da bi nikar ne ostal — osamljen!

Sicer pa je našim šolam treba boljše preustrojbe, boljše podlage za bogoljubno vedenje, kajti če ide takó naprej, kaj bomo še od teh brez strahu vse počenjajočih paglavcev, doživeli! K temu pa ni treba čakati da bi naj vse razvade g. kateheti odpravili, kajti poduk je zastoj, ako ga ne podpirajo tudi g. učitelji in to z modrim svarjenjem in opominanjem, zakon pa s kaznijo, ki jo je ovrgel za sedaj. Kako se bo pa vsa dosedanja namera dveh novo nasvetovanih šol rešila, ali dobimo zaradi nju še enega g. kaplana kar pa dandanes ob času pomanjkanja ni ravno verjetno, to hočem sporočiti prilično pozneje.

**Iz marnberškega okraja,** koncem marca. Slovenščina v marnberški sodnji res ne napreduje s koraki, kakor bi gledé prebivalstva slovenskega morala, pa kakor se mi je dala prilika prepričati se, ne nahaja tudi tam take zopernike, kakor bi jih morda nekatere bogaboje nemčurske dušice želele. Se vé, piše se sicer le nemški, pa veljavo vendar imajo ravno takó pobotnice, testamenti in drugo naj si tudi so slovenski pisane in gospodom uradnikom malo „trudno“ razumljive. Pred dvema letoma je sicer ob času ukazov gledé pobotnic (razumevaj o občinskih prikladah) tudi tukaj po nastopu novega vradnika zavel tem lističem s slovenskimi besedami prav oster veter, ki jih je kar razpihoval in raznašal nazaj, od koder so prifrčali, pa zdaj se je ta nepotrebna burja vlegla in Slovenec smé tam zopet Slovenec biti. Vsekako pa se mi čudno zdi, da se v tem na slovenskejši zemlji stoječem trgu toliko nemškutari, ne le po gostilnicah in v odličnih krogih, marveč celo že na ulici in med družino. Razvidno je po vsem, da gine tú slovenski duh, kateremu pa se najhuje stopa na pete v šoli ponemčenej, kamor pa nisem vstopil. Da Marnberžani, mejniki Slovenstva ste, pa kakó sami odpirate široko vrata Troje pogubonosnemu konju, kajti kadar prenehate biti Slovenci, postanete pač pravi duševni siromaki. Le pogledjte svoje ponemčene sosede poleg Sobote, Št. Jarneja, Ivnika, Pankracija, Švanberga, ki k vam na somenj prihajajo in tú govoré jezik, ki ni nikomur prav. Nemški ne znajo, slovenski pa so pozabili, in sedaj so siromaki, ki tudi posebne nadarjenosti na obrazih ne kažejo, kakor bi hoteli reči, to so sledi — od raznarodjenja. Domoljubi slovenski pa, skusimo še s pomočjo tam bivajoče narodne duhovščine rešiti slovensščino tam sicer neizogibne begunske osode!

## Domače novice.

V Ljubljani, 6. aprila.

(Ave „sancta“ chrisma!) Bilo je véliki četrtek med l. 1803—1806, kedar so se v stolni zakristiji zbirali dubovniki, da pojdejo po škofa in mu strežejo pri posvečevanju krizme, krstnega in boidškega olja; kar se približa ranjki V. Vodnik, tedaj profesor v latinskih šolah, nekemu tovarišu (morebiti celo M. Ravnikarju, vsaj on je to pozneje pripovedoval), češ, danes pa le pazi, da ne zapoješ: Ave sancta (nam. sanctum) chrisma! Pričujoči se posmeja. Odidejo po škofa. Med posvečevanjem prde vrsta na Vodnika, kar jo

je tudi cerkev božja v korenih. Vzhodni cesarji so s preselitvijo iz starega v novi Rim prinesli seboj željo: vse prednosti, vso slavo in čast zapada in starega Rima prinesiti na vzhod v Carigrad. Ker pa je bila največja prednost, slava in čast zapada in starega Rima prav v papežu, odtod težnja, da se ta slava preseli v novi Rim; odtod drugi kanon zbora kalcedonskega, katerega nikdar ni odobrila zapadna cerkev; odtod ime ekumenskega patriarha, kateremu so se papeži s polno pravico vedno upirali; odtod v posledicah tudi razdvoj cerkve, katerega je vsak bistreji opazovalec od početka preseljenja cesarstva lahko predvidel in prorokoval. Kje je toraj tu čista resnica, o kateri piše vladika zadarski? Nič drugega, nego težnja, da se razruši sveta edinost v cerkvi božji, ter da se moč edinosti prenese le na en del sveta, to je na vzhod, iz starega v novi Rim, kar se je v enajstem stoletju tudi v resnici zgodilo. Toda vprašam: kake sadove rodilo je to? in ali ima prav vladika zadarski da to imenuje posebno milost previdnosti božje in čisto resnico? (Dalje prih.)

— učenil latinec — zapoje: Ave sancta chrisma! Nadškof — bil je tedaj Mihael Brigido — se pomuza, pričujoči zavzamejo, Vodnik pa kot zid obledi ter se za ušesom popraska. Po dokončanem opraviilu ga v za kristiji tovariši smeja je obsujejo: Tine, Tine, danes si jo pa zakrožil! On pa — pohleven in šaljiv, kakor je bil — jim pravi:

„Nam stari pregovor reanico pové:  
Kdor mlati po družem, ostane sam cep,  
Bil sem jaz danes cep; — Bog pa že vé,  
Kteri lisici da stopi na rep.“

(Svetinje sv. Adeodata), ki so jih v Rimu za tukajšnji frančiškanski samostan okusno udelali v vosek, so v torek popoldne došle po železnici v Ljubljano in so jih prenesli v nunsko cerkev, kjer bodo toliko časa ostale, da jih slovesno prenesó v frančiškansko cerkev, ktero zdaj zunaj snažijo in novič belijo.

(V prid „Narodnega doma“) napravite Kropa in Kamnagorica z okolico na veliko nočni pondeljek popoldne ob 1/4. uri na prostem za „Dolgo njivo“ poleg Kroke ljudsko veselico s tombolo, petjem in drugo prosto zabavo. Ako bi bilo vreme neugodno, vršila se bo ta zabava na belo nedeljo.

(Št. Jakobski fajmošter g. Rozman) obhajal je 4. t. m. v krogu svojih ožjih prijateljev svoj petdesetletni rojstni dan. Bog naj ga ohrani v prid fare Št. Jakobske in cerkve božje še mnogo let.

(Pravila obrtniškega društva), kteremu je predsednik g. Horak, so od deželne vlade potrjena.

(V zadnji seji kranjskega ribiškega društva) bili so častnim članom imenovani gg. deželni predsednik A. Winkler, mil. kaezoškof J. Pogacar, deželni glavar gref Thurn in predsednik kmetijske družbe baron Wurzbach. Društvo se bo dalo zastopati tudi pri letošnjem občeavstrijskem ribiškem shodu na Dunaji.

(Javno predavanje) g. Hribarja o ruskem pesniku Puškinu privabilo je precejšno število izobraženega občinstva. Podatki so z veliko marnostjo nabrani ter so bili s pohvalo sprejeti.

(Zadnja slovenska predstava) v gledališči je bila še precej dobro obiskana. Odlikovala se je v igri posebno gospica G. Nigrinova.

(„Narodu“) se iz Kamnika telegrafira, da je ministerstvo za Kamnik dovolilo obrtniško šolo.

(Konfisciran) je bil v pondeljek „Slovenski Narod“ zaradi dopisa iz Ptuj, v katerem je govor o vladanji prvosednika okrajnega šolskega sveta. V „Slov. Gospodarju“ nahajamo o tej zadevi kratko opazko, da je dobil c. k. okrajni glavar ptujski valed pritožbe okrajnega zastopa nalog, okrajni šolski svet redno sklicevati k sejam in ne brez njega ukazovati.

(V kaznilnici na gradu) je razpisana do 21. t. m. služba jetniškega nadzornika s plačo 250 glđ.

(Za mestne volitve) izdala je nemškutarska stranka posebno brošurico, v kateri našteva, kaj je sedanja večina od l. 1869 do 1882 vse storila za ljubljansko mesto. To brošurico so razposlali vsem c. k. vradnikom in officirjem, da bi jih na ta način pridobili za svoje kandidate, češ, da narodnjaki ne bi tako dobro skrbeli za mesto kakor oni. Da je pa mnogo teh naprav eprožila narodna stranka in da so ravno narodni odborniki dostikrat z velikim trudom večino pripravili, da je storila to ali uno, s čimur se sedaj tolikanj ponaša, tega se ve da brošurica ne omenja. Pa volilci niso priprosti boltki, da bi se kar vsakemu človeku vsedli na limanice.

## Razne reči.

— O zadevi razstave v Trstu. Vodstvo društva Lloyd je storilo hvalevredni sklep, da se bo za vse blago, katero se pošlje na razstavo z Lloydovimi parobrodi, plačalo le 50% voznine. Za osebe, ki se bodo k razstavi vozile pa se zniža voznina za 33%. Za avstrijske državljane se izdadó tudi posebni biljeti po znižani ceni za vožnjo sem in nazaj. (Tour und Retourbillets). Brezdvomno tudi vodstvo južne železnice voznino v ta namen zniža. — Na Goriškem se je oglasilo dozdej 80 razstavljalcev, in to večinoma z obrtnijskimi izdelki. 26 jih dobi podporo ali od trgovinske zbornice ali od kmetijskega društva. Za vinsko razstavo so se oglasili samo trije. Razstavna poslopja so že večidel pod streho, prvo pri vrodu bo kmalu dodelano. Do konca meseca maja bodo vse priprave dovršene. Zdej dela dan na dan 750 delalcev. Razstave prostor je ograjen z deskami in marljivi naši vrtnarji ga kmalu tako lepo zasadó, da dobi podobo — velikega vrta. „Edinost.“

— Hrib se je vtrgal l. t. m. pri Zagorji ter je zasul postransko železnico, ki pelje v tamošnje rudnike in uničil tudi neko žago, na kateri so delali delavci g. Hrena. Deželna vlada je precej odposlala tje posebno komisijo, da pregleda kraj in preišče, se li ni bati še kake druge nesreče?

— Pastýř duchovní je spet v VI. sešitu II. ročnika ali letnika jako bogat v vseh treh oddelkih, in vidi se, da se mu pridružijo čim dalje bolj razni pisatelji, kar bode vrednost njegovo le povejšalo.

— Samomor. Iz Zagorja se poroča, da se je tam v nekem gozdu 31. marca obesil 50 letni Florian Dernovšek, ki je bil že dalj časa na duhu zmešan.

— Ukraden otrok. V Bernu, poglavitnem mestu Švice, se je 7. marca pripetil strašanski rop nekega fantiča. Okoli 4. ure popoldanske pride nepoznana žena v neko šolo, obiskovano od fantičev najimenitnejših družin mesta Berna in prosi učitelja, naj ji izroči fantiča z imenom Birki, ker ga hoče njegova mati peljati na sprehod. Fantič zapusti šolo, od ženske odpeljan. Dve uri pozneje dobi fantičev oče pismo sledečega obsega: Vaš sin se znajde v dobrih rokah; ako ga hočete nazaj dobiti živega, morate k tem in tem drevesu tega in tega vrta položiti 50 tisuč frankov. Ta rop je naredil strašansk vtis na vse mestne prebivalce. Kaj bi še le počeli liberalci, ako bi se enak rop pripetil v šoli, kjer poučujejo jezuiti ali drugi redovniški učitelji? Gotovo bi obdolžili katoliške učitelje, da so bili v zastopnosti z ono tatinsko babo. Ali je pa manj obžalovanja vredno, ako se v liberalnih šolah ukrade otrokom Boga, vero in pravnost iz srca, in če liberalni učitelji povrnejo sicer otroke, pa vse popačene in fraj-mavrske nazaj?

— Sodbe samostojnih časnikov o naših liberalcih jim niso nič kaj ugodne. „Frankf. Ztg.“, je sicer sama liberalna vendar Dunajskim liberalcem marsikaj očita. Tako med drugim pravi: „Očitnja, da za prosto volilno postavo liberalci ves čas svojega gospodarstva niso prav nič storili, od njih ne moremo odvrniti. Tudi stališče, na katerem so zdaj, ni čisto brez graje in dvoma.“ „Novoje vremja“ pravi: „Avstrijski konservativci imajo liberalne govore in sklepe liberalne postave; liberalci govorijo še bolj liberalno, ali v resnici zastopajo politiko zastanka in celo nazadnjaštva. Liberalci zastopajo centralizacijo,

ker je le tako mogoče vsem privržencem mastne službe podeliti.“ — Potem jim očita da so bili nasprotniki česke univerze in sploh slovanskih šol in napredka. Dalje, da so ljudstvo šuntali zoper vlado; k sreči se jim ni veliko sponašalo. „Naj večje delo nazadnaško so pa učinili zadnje dni, pravi imenovani časnik, ker so hotli zabraniti razširjenje volilne pravice.“ Kako obsojujo konservativni listi naše Dunajske liberalce, nam pač ni treba opomniti. Je pa tudi resnično njih zadržanje tako, da človek se mora le čuditi kako je mogoče, da zamore mož pri zdravi pameti, tako strankarski, tako krivično nesramen, vmes tudi lažnjiv in državi sovražen biti, kakor so naši liberalni poslanci bili, dokler so vajete v rokah imeli in so tudi zdaj, odkar so jih zgubili. Se vé, da na drugi strani si pa tako zadržanje lahko pojasnimo; od kar je šla vera, je šlo tudi poštenje, je šla tudi pravičnost, kar temelja in podlage ni nobene imelo, tudi o času skušnjave nobeno obstati ni moglo.

— Dobra letina za čebele se nam obeta. Iz Obermiedingen se piše, da utegne letošnje leto prav dobro biti za čebele. — Čebelarjev eden je vže 14. marcija sterd trgal. Komaj verjetno! Je pa tud vže 5 tednov prav prijazno vreme, čebele beró na bezgu, ki vže več tednov cvete. Tudi so uže rojile.

— Prihodnje l. 1883 bode 200 let, odkar so bili Turki spred Dunaja spojeni, katerega so s 200.0000 mož oblegovali. Da se spomin na to velevažno zgodovinsko dejanje obnovi in ohrani, hočejo postaviti v stolpu pri cerkvi sv. Štefana kamniten spominek vsem slavim možem tedanjega časa, vsem skupaj desetero osebam in ravno kar se razpisuje natečaj za najboljši načrt (po 2000, 1500 in 1000 gl.)

— Slovstveno delo pripravlja prejasni gospod nadvojvoda Janez Salvator iz vojaškovednostnega stališča. Zgodovinar, dvorni svetovalec Anno Klop, spisuje knjigo ki bode v podobah pojasnovala velevažen pomen obsede Dunaja. Tudi Poljaki, kojih kralj Sobiesky, je bil izmed prvih junakov pred Dunajem, hočejo to važno dobo preslaviti; profesor Matejko bode narisal historično sliko. Ta dan bode važen za vso Avstrijo, tedaj se bode tudi drugod slovesno obhajal.

— Koliko je vredno mesto Novi Jork? Po zadnji vradni cenitvi so bile poslopja in posestva, katera je imelo mesto Novi Jork konec l. 1881. vredna nič manj, kot dva biljona dolarjev. Posestvo srenje je cenjeno na 150 milijonov dolarjev, posestva cerkvá 55 milj., šole, bukvarne in društva premorejo 50 milj., lastnina mestnega županstva znaša 15 milj. In vse te zemljišča, na kterih so se sozidala tako velika poslopja s tako napolnjenimi magazini raznega blaga, so bili kupili holandski naseljenci za par betelij žganja, malo smodnika in nekaj orožja. Se vidi, da so mislonarji s pravo vedo tudi božji blagoslov v tiste kraje zanesli.

## Tržne cene v Ljubljani.

Pšenica hektoliter 8 glđ. 65 kr.; — rež 6 gl. 50 kr.; — ječmen 5 glđ. 86 kr.; — oves 3 glđ. 74 kr.; — ajda 5 gl. 40 kr.; — proso 6 gl. 84 kr.; — korusa 6 glđ. 50 kr.; — krompir 100 kilogramov 2 glđ. 60 kr.; — fižol hektoliter 8 glđ. 50 kr. — masla kilogram — glđ. 80 kr.; — mast 80 kr.; — špeh frišen 60 kr.; špeh prekajen 80 kr.; jajce po 2 kr.; mleka liter 8 kr.; — govedine kilogram 48 kr.; — teletnine 60 kr.; — svinjsko meso 56 kr. — Sena 100 kilogramov 2 glđ. 86 kr. — slama 1 glđ. 96 kr.